

Sběr a přenos informací v rámci svazku

Major Josef Volf



Soudobý útočný boj vyžaduje pevné, pružné a nepřetržité velení, založené na centrálním řízení velitelem svazku. Tyto požadavky zabezpečuje spolehlivé spojení s podřízenými a přidělenými útvary (jednotkami), sousedy a nadřízeným velitelem, včasné hlášení nadřízenému, neustálé informování podřízených o situaci, rychlá reakce na nepředvídané změny situace a rychlé upřesnění bojových úkolů. Ustanovení nového Polního řádu a zkušenosti ze cvičení ukazují, že ke splnění požadavků velení je nutno podstatně zrychlit sběr, soustředění, zpracování a přenos informací (hlášení, rozkazů a nařízení). Tok informací je však závislý předně na spojovací soustavě. To však svými dosavadními vlastnostmi plně zabezpečuje podstatně zrychlení sběru a přenosu informací. Používání rádia zvláště na stupni pluk a svazek vyžaduje veškeré informace zakódovat a rozkódovat, což je jednou z příčin pomalého doručování rozkazů, nařízení a hlášení. Proto je třeba v otázkách velení učinit taková opatření, která by zabezpečila rychlý a spolehlivý sběr a přenos informací a nevyžaduje manuální způsob práce velitelů a štábů. Tím netvrdím, že všechna současná technická pojítka v rámci svazku nevyhovují. Je zřejmé, že i v blízké budoucnosti se bude používat stávajících technických pojítek, zvláště vrtulníků. Rozvoj vojenství vyžaduje začlenit nová technická pojítka do štábu svazku a i níže. Při tom je nutné vycházet z rozboru současného stavu sběru a přenosu informací. V článku se proto zaměřím na tok informací v průběhu útočného boje, kde podmínky informovanosti jsou značně ztíženy vysokou pohyblivostí vojsk. Při rozboru vycházím již od nejnižších stupňů, počínaje rotou.

U tankové i motostřelecké roty velí velitel rot rádiem a současně i tímto pojítkem informují velitele praporu a vývoji bojové činnosti. Vzhledem k místu velitele roty v bojové sestavě roty, kde

má možnost osobně pozorovat boj čet, osádek (družstev), může ihned a v krátkém čase předat informace o situaci veliteli praporu. Čas k předání hlášení (situace nepřítel, situace rot, rozhodnutí velitele rot, žádosti, ztráty a jiné) zpravidla nepřesahuje 5 — 10 minut. Tato doba je poměrně malá a jsem toho názoru, že nebude nutno ani v budoucnu tuto dobu zmenšovat začleněním nového pojítka s automatickými vlastnostmi. U tankové roty je však situace daleko složitější. Všechny tanky praporu (kromě tanku velitele praporu) používají k přenosu informací jednu rádiovou síť. To často vylučuje, aby velitel tankové roty rychle informoval velitele praporu v tankových situacích, kdy rota plní úkol v čelní pochodové záštíti, speciálním odřadu, nebo plní úkoly průzkumu. Je proto nutné, aby tank velitele tankové roty byl vybaven pojítky tak, aby bylo možno vytvořit vlastní rádiovou síť u rot a rádiovou síť velitele praporu.

Při rozboru sběru, zpracování a přenosu informací u tankového a motostřeleckého praporu je nutno vidět, že prapory jsou základními zdroji informací pro velitele pluku a že situaci praporů musí znát i velitel svazku. Současně možnost pro rychlý přenos informací praporem jsou ale omezené. Jak jsem již uvedl, velitel roty k předání hlášení veliteli praporu potřebuje průměrně 5 — 10 minut. Toto hlášení přijímá velitel praporu od tří rot. Dále přijímá hlášení od vlastního průzkumu. Celkem na příjem informací potřebuje velitel praporu průměrně 30 minut, které nelze podstatně zkrátit. Tyto informace musí zpracovat, rozhodnout se a předložit hlášení veliteli pluku. Taktická cvičení praporů i pluků potvrdila, že celkový čas ke sběru, vyhodnocení a předání jednoho hlášení rádiem na VS pluku je 40 — 60 minut. Tento čas neodpovídá požadavku dynamičnosti boje a je třeba jej zkrátit. Je možno zkrátit čas na předání informací veliteli pluku.

Tím předejít tomu, aby již na stupni prapor začínala časová ztráta, která se prodlužuje tím více, je-li předávání usku-tečňováno na vyšší stupně velení. A toto předávání je nezbytné. Možnosti zkrátit čas k předání informací praporem je jisté více, avšak při respektování rozvoje vo-jenství je nutno jít cestou automatizace a mechanizace velení. To znamená začle-nit již na stupeň prapor takový druh po-jítka, který by zabezpečoval rychlý a utajený přenos informací na VS pluku, měl možnost vyžádat a přijmout infor-mace z VS pluku, automaticky předat ra-diační situaci a nastavit kódy s dočasnou platností. Po začlenění uvedeného pojítka můžeme počítat s úsporou až 9 minut. Nové pojítko bude pravděpodobně vyža-dovat, aby měl velitel tankového praporu obrněný transportér, což umožní dále zkrátit čas pro zpracování informací od podřízených velitelů, rovněž tak při zpra-cování hlášení.

U tankového a motostřeleckého pluku se sběr a přenos informací uskutečňuje rovněž předem rádiem, v průměru 12 rá-diovými sítěmi a směry. Informace proto přicházejí na různá pracoviště bez sou-středění a chybí i vzájemná informova-nost. Pak jsou znovu vyžadována již předložená hlášení jiným pracovištěm, do-chází ke zdvojování sběru a přenosu informací, práce štábu je málo efektivní, přijmutí rozhodnutí velitelem pluku je zdlouhavé, doručení rozhodnutí podříze-ným je zpožděno a hlášení předkládaná na VS (PVS) svazku jsou neúplná a přicházejí pozdě. Dochází i k tomu, že in-formace mající význam pro svazek a i armádu nejsou přednostně a urychleně průběžně předávány, zvláště informace o prostředcích jaderného napadení nepří-tele, které velitel pluku svými prostředky nemůže ihned umlčet a nebo ničit. U plu-ku je v práci velitele a štábu rozhodující otázka času. Na velitelsko-štábním cviče-ní pluku potřeboval velitel praporu k pře-dání hlášení veliteli pluku průměrně 10 minut. V rámci pluku to představovalo (4×10 minut) 40 minut, s přestávkami 50 minut. Informace od průzkumu pluku a druhů vojsk byly soustředěny v uvede-né době. Vyhodnocení informací a přijetí rozhodnutí velitelem pluku trvalo 30 mi-nut. Ke zpracování hlášení a jeho pře-dání bylo třeba 25 — 30 minut. Předání informace (hlášení) veliteli svazku 10 mi-nut. Celkem ke sběru, vyhodnocení a zpra-cování informací pro hlášení veliteli svazku bylo třeba průměrně 105 — 110

minut. Doba 110 minut představuje po-stup bojujících vojsk (tempo 4 km/hod.) o 6 — 7 km a je pravděpodobné, že udá-losti na bojišti by vyžadovaly jen jedno hlášení veliteli svazku. Z příkladu je jas-né, že potřebný čas pro přenos jedné informace z VS pluku na VS svazku je značně velký. Úsporu času v práci ve-li-tele a štábu pluku je nutno řešit začle-něním pojítka VS pluku, které by mělo zabezpečit rychlý a spolehlivý příjem in-formací od praporů (od jednoho praporu za 1—2 minuty), záznam informací v pa-měti; třídění informací, automatické prů-běžné předání důležitých informací na VS (PVS) svazku, ukládání informací pro VS (PVS) svazku a pro prapory. Začle-nění tohoto nového pojítka na VS pluku ušetří např. 36 minut z uvedených 50 mi-nut pro sběr informací od praporů a další čas při zpracování a předání hlášení ve-li-teli svazku. Přitom nové pojítko u plu-ku by rovněž vyžadovalo vybavit velitele tankového pluku obrněným transportérem a tím vytvořit další podmínky pro zkrá-čení času nutného pro vlastní práci ve-li-tele tankového pluku.

Při tom nutno vidět, že nové pojítko u pluku by rovněž vyžadovalo vybavit velitele tankového pluku obrněným trans-portérem a tím by byly vytvořeny další podmínky pro zkrácení času nutného pro vlastní práci velitele pluku.

U svazku na VS (PVS) je v současné době sběr a přenos informací charakteri-zován decentralizací. Informace přicházejí (kromě jiných pojítek) v průměru ve 14 až 16 rádiových sítích nebo směrech. Dů-sledkem je značný a často zbytečný po-čet informací. Např. za 10 hodin v prů-běhu jednoho VŠC svazku se uskutečnilo 57 informací, v průměru tedy jedna za 10 minut. Nutno ale poznamenat, že většina z nich měla obsah zakódován 5 až 7 skupinami čísel, byla obsahově neúplná a k reálnému rozhodnutí velitele svazku rozhodně nepřispěla. Značný počet zpráv obsahoval „Hlaste situaci“ a nebo jen je-den bod hlášení, která se měla pravidelně předkládat v nařízeném čase. Tyto sku-tečnosti byly hlavně proto, že informace nebyly soustředěny, a do nekonečna byly žádány nové. Dále proto, že nebyl přehled o jejich přijetí a odeslání, adre-sát po rozkódování (obsah si zpravidla nezapsal) neinformoval příslušníky štábu. To vše přispělo k neorganizovanosti v prá-ci na VS (PVS), byla slabá součinnost s druhu vojsk a plně se to odrazilo v pří-pravě rozhodnutí velitele svazku, v pozd-

ním předkládání hlášení veliteli armády a v informování podřízených. Pokud bylo dosaženo některých dobrých výsledků ve sběru a přenosu informací, pak jenom tehdy, když byli příslušníci štábu nadměrně zatěžováni, zvláště příslušníci operačního oddělení, kteří velmi často dlouho seděli u rádiových stanic a téměř prosili velitele pluku o informace. Tyto skutečnosti jsou obecné u většiny svazků a bude je jistě nutno řešit, a to kromě jiného začleněním nového přístroje velení, který by měl zabezpečit spolehlivý a rychlý příjem informací od pluků a útvarů divize, sousedů a nadřízeného velitele; záznam informací v paměti; třídění informací; předání informace průběžně na VS (PVS) armády, které mají neodkladný význam; ukládání informací pro podřízené; ukládání informací pro nadřízené; řešení různých úloh, jako např. výpočet radiální situace, překonání zamořených prostorů, palebné úkoly pro raketový útvar a klasické dělostřelectvo, přesuny svazku; mít v paměti počty osob a bojové techniky k výpočtu poměru sil, spotřebu munice, PHM a řešit ztráty po jaderných úderech. Časové úspory tímto pojítkem by byly jistě velké a umožnily by, aby velitel a štáb svazku měl více času k rozvážné a reálnější práci a tím zvýšení efektivnosti a operativnosti velení.

Zrychlení sběru a přenosu informací v rámci svazku je rovněž závislé na pojítkách, sloužících k vnitřní informovanosti příslušníků štábu pluků a svazku. Současná pojítka představovaná dispečinkem apod., nezabezpečují informovanost v době přemísťování míst velení. Dosavadní poznatky ukazují, že v útočném boji, kdy se VS (PVS) často přemísťuje, nejsou vhodná pojítka pro vzájemnou informovanost a to jak na VS pluku, tak na VS (PVS) svazku. Např. při tempu útoku 7 km/h. může se VS pluku zdržet na jednom místě průměrně jen 40 až 50 minut. Porovnáme-li tuto dobu s potřebným časem pro sběr a přenos jedné pravidelné informace v rámci pluku, zjistíme hlavní příčinu nedostatků ve velení. Zvláště u svazku za přesunu VS a PVS těžko uskutečnit vnitřní informovanost příslušníků štábu. To vyžaduje, aby na VS pluku i svazku byl začleněn rádiový dispečink, který by měl zabezpečit u pluku dosah v okruhu do 1 — 2 km a u svazku dosah v okruhu do 3 až 4 km. Dále vyzvání účastníka akusticky

nebo opticky, jeho automatické sepnutí a předání informace.

Přes uvedené požadavky na začlenění nových technických pojítek k urychlení sběru a přenosu informací je nutno mít na paměti, že jejich výhody nebudeme využívat ihned a nebo v brzké době. Proto se dále zaměřím ve stručnosti na možnost sběru a přenosu informací s využitím stávajících pojítek, předně využitím rádia. To vzhledem k potřebě zkrátit čas toku informací a jejich zpracování vyžaduje změnu dosavadního systému velení, předně u pluku a svazku.

Možná varianta sběru a přenosu informací by vyžadovala:

— u praporu předávat hlášení na VS pluku v síti náčelníka štábu. Rozkazy a nařízení přijímat v síti velitele. Zabezpečit vzájemné odposlouchávání velitele a náčelníka štábu praporu;

— u pluku přijímat hlášení od podřízených na jednom pracovišti, kde je vyhodnotit, roztrždit a nutné ihned předat na VS (PVS) svazku. Velitel pluku by přijímal rozkazy a nařízení z VS (PVS) svazku a rovněž informoval prapore, vydával rozkazy a nařízení. Zabezpečit odposlouchávání sítě velitele pluku štábem pluku. Informace materiálně technického charakteru soustřeďovat na TVS, ale cestou VS, na TVS svazku předávat z TVS pluku;

— u svazku, vzhledem ke značnému počtu příslušníků štábu, řešit sběr, soustředění, vyhodnocení, třídění, zpracování a přenos informací centralizovaně. K tomu by bylo výhodné organizovat komplexní pracoviště, v kterých by se uskutečnilo: sběr, rozkódování, vyhodnocení, třídění, rozmnožení a doručení informací; zpracování podkladů pro rozhodnutí velitele svazku; zpracování rozhodnutí, rozkazů, nařízení a hlášení; přenos informací nadřízenému a podřízeným. Složení pracovišť řešit tak, aby jednotlivé druhy vojsk byly schopny plnit požadované úkoly.

Při realizaci tohoto způsobu nutno zavést pořádek do obsahu informací, zejména hlášení. Hlášení bude lépe zpracovávat v jednotlivých bodech tak, aby mohlo být rozděleno na VS pluku a svazku podle potřeb zájemců a jednotlivých pracovišť.

Možný obsah hlášení v útočném boji:

1. Činnost nepřítelů, 2. situace vlastních jednotek, 3. rozhodnutí velitele, 4. požadavky na nadřízeného velitele, 5. radiální situace vlastních jednotek, 6. stav

materiálně technického a zdravotnického zabezpečení.

Nejednotné časové normy, stanovené pro předkládání hlášení jednotlivými stupni velení je třeba od základu přehodnotit. Při stanovení lhůt pro předkládání hlášení je třeba vycházet z charakteru obrany nepřítele, jeho předpokládané činnosti, zvláště z možnosti použití prostředků jaderného napadení, rázu terénu, počasí, předpokládaného tempa útoku, předpokládaného manévru silami a prostředky, materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení a dalších činitelů. Nelze bezmyšlenkovitě nařídít velitelům pluků, aby předkládali hlášení každé 2 hodiny. Např. bude-li svazek útočit na spěšně zaujatou obranu nepřítele, je třeba velitelé svazku hlásit:

- dosažení nařízených čar pro rozčlenění do proudů;
- dosažení čáry zteče;
- dosažení čáry bližšího úkolu a následujícího úkolu;
- zahájení protizteče nepřítelem;
- zasazení druhého sledu pluku (a další významné události).

Celkem je možno předpokládat, že při útoku, kdy bude proniknuto do hloubky 20 km musí velitel pluku předložit průměrně 10 informací na VS svazku. Při tempu útoku 4 km/hod. to znamená jednu informaci za 30 minut, z nichž některé mohou být předány krátkým smluvným (nadřazeným) signálem. Z toho vyplývá, že každá informace není hlášení, jehož zpracování vyžaduje určitý čas.

V závěru chci zdůraznit, že velitelé a štáby pluků a svazků musí řešit v soudobém boji řadu složitých otázek na velkých prostorech a na směrech v rychlých tempech boje, kdy některé útvary (jednotky) budou útočit, jiné se přesunovat, překonávat vodní toky, provádět očistu a deaktivaci apod. To vše prodlouží a i rozšíří bojovou sestavu, což bude vyžadovat ve velení vysokou operativnost a konkrétnost všech velitelů a příslušníků štábů. Výsledek bojové činnosti bude rovněž závislý na rychlém a centralizovaném sběru a přenosu informací, jejich zpracování a doručení adresátům.